

Anglicismele în limba română: între necesitate și lux

Claudia POPA (PUȘCAȘU)

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu

claudia.popa@ulbsibiu.ro

Abstract: In modern times, the language of ordinary people was different from the language of educated people by limiting these traditional lexical funds or, at most, by using a limited number of neologisms. The massive import of neologisms influenced the literary language, which went through a long process of taking over insufficient assimilated elements, a process that began a long time ago and will not end soon. In the current stage, the assimilation of neologisms marks an obvious acceleration of the rhythm. The current Romanian language includes a rich and varied lexicon, formed by various vocabulary enrichment procedures, traditional or innovative, of which an extremely important one is represented by the recent borrowings from English.

Keywords: *anglicism, xenism, neologism, internet, English, cultism.*

„Să nu ne fie teamă de cuvintele noi.
Ele îmbătrânesc repede!”

(Sebastian Loskant)

În epoca modernă, limba oamenilor de rând era deosebită de limba oamenilor culti prin limitarea acesteia la fondul lexical tradițional sau, cel mult, prin întrebuințarea unui număr limitat de neologisme. Importul masiv de neologisme a influențat limba literară și limba standard, care au trecut printr-un proces de durată al preluării unor elemente, unele insuficient asimilate, proces început de mult și care nu se va sfârși niciodată. În etapa actuală, asimilarea neologismelor marchează o accelerare evidentă a ritmului.

Neologisme sunt în orice limbă, deoarece nu există popor care să fi viețuit izolat de restul lumii și să nu fi împrumutat cuvinte de la alte colectivități lingvistice. Prin urmare, „ospitalitatea limbii noastre nu trebuie absolutizată și nici înțeleasă în sensul că româna a fost numai ea influențată de limbile cu care a intrat în contact” [Sala 2006 II: 15-16].

Multitudinea neologismelor ce au pătruns în limba română i-a preocupat pe unii „conașionali ai noștri, zeloși de puritatea limbii strămoșești” [Jordan 1943: 464], considerând influențele externe o primejdie pentru limba națională neaoșă, iar după

1990 influențele provenite din limba engleză au fost considerate „invazie lingvistică periculoasă” [Ciobanu 2006: 59]. Printre cei ce au criticat invazia de anglicisme se numără Eugen Simion, Octavian Paler, care consideră aceste neologisme „prețiozități ridicole”, „rumeș al limbii de lemn”, „amestecuri foarte bizare” [Stoichițoiu-Ichim 2007: 113] și Geo Dumitrescu. G. Pruteanu pretindea ca noile cuvinte să fie scrise „românește”, să fie integrate sistemului limbii române [Pruteanu 2007]. De exemplu: *biftec, erbeg, hekăr, luc, maus, ofsaid* etc.

Mioara Avram susține necesitatea de a lupta împotriva „poluării lingvistice”, sintagmă preluată de la Sextil Pușcariu, iar acest lucru trebuie realizat atât împotriva elementelor semiculte, a unor elemente fals populare, a „abuzului de împrumuturi savante introduse din prețiozitate” [Avram 1987: 14] sau a deformării unor neologisme, cât și împotriva clișeelelor preluate mecanic și repetate fără folos.

Rodica Neculce [2012: 173] susține că la răspândirea anglicismelor a contribuit presa scrisă sau vorbită, „având un rol important în «modernizarea» vocabularului românesc prin împrumuturi din engleză”.

Împrumuturile lexicale sunt „inovații de proveniență externă care constau din cuvinte și expresii luate de-a gata dintr-o limbă străină și adăugate fondului lexical existent” [Jordan & Robu 1978: 310], care au natură socială, politică, economică, grație dezvoltării și modernizării societății naționale: semnifică noi aspecte ale comunității lingvistice românești și au rolul de a îmbogăți câmpul de referință semantică sau de a marca emergența unui câmp semantic nou, inexistent sau nedescoperit anterior. Un exemplu relevant pentru susținerea acestei afirmații este cazul terminologiei tehnice și științifice, create datorită revoluției tehnico-științifice din țările avansate.

Un cuvânt este considerat neologism dacă a fost acceptat în limbă la o dată nu foarte îndepărtată, perceput ca noutate: „cu cât un împrumut se învechește și are circulație largă, cu atât se pierde aspectul său de inovație” [Jordan & Robu 1978: 310]. Neologismele împrumutate ale limbii contemporane provin din diverse limbi (greacă, latină, franceză, rusă, germană, engleză etc.). O unificare deplină a limbii nu este posibilă, căci limba este supusă unui proces continuu de înnoire „și e în firea lucrurilor ca tinerii să fie mai atrași de inovații și în exprimare” [Avram 1987: 10].

Un exemplu pertinent pentru nevoia împrumuturilor este oferit de Iorgu Jordan: făcând referire la *plug*, ca obiect „primitiv de lemn cu care s-a arat atâta timp”, acesta pune o întrebare sugestivă:

„Putem să spunem însă tot *plug* și pentru *tractor*? Ar merge, la rigoare, *plug mecanic* sau *autoplug*, dar aceste numiri sunt greoaie și conțin ele înseși un neologism” [Jordan 1943: 468-469].

Refuzul acceptării neologismelor în limbă conduce la ceea ce numea Iorgu Jordan „o mare sărăcie a vocabularului”, la care se adaugă primejdia de a se crea confuzii din cauza „lipsei de proprietate și claritate a limbii” [Jordan 1943: 469].

În ceea ce privește terminologia din economie, Mioara Avram consideră că „vocabularul modern este predominant neologic, cuprinzând chiar achiziții foarte

recente, uneori încă insuficient adaptate” [Avram 2001: 128]. Împrumuturile din limba engleză se justifică atât prin nevoia unor termeni specializați, fără corespondent în limba română, cât și prin extinderea afacerilor la nivel internațional, fiind necesar un „cod” cunoscut în relațiile economice europene și mondiale: „internaționalizarea limbajelor” [Neculce 2012: 173]. Exemple: *drive-in*, *duty-free*, *tour-operator*.

Prin terminologia tehnico-științifică internațională pătrunde în limba română o multitudine de termeni specifici din limbaje profesionale diverse:

„Unele nume de ocupații mai vechi sau mai puțin vechi se mențin; altele, când nu mai corespund realității, ies din uz, după cum nume de ocupații noi, împrumuturi ori creații interne, intră în uz și în nomenclatoare” [Pitiriciu 2008: 71].

Exemple: *a scana*, *screening*, *site*.

Autorii de studii literare au introdus în literatura de specialitate terminologia corespunzătoare prin împrumuturi directe și prin calcuri, pe care au adaptat-o la cerințele sistemului lexical românesc. În opinia lui Iorgu Iordan, comoditatea îi împiedică pe specialiști să facă o selecție eficace asupra termenilor necesari într-un anumit domeniu, care ar trebui împrumutați sau adaptați la spiritul limbii. Tocmai de aceea, neologismele inutile devin cuvinte rebarbativă și se pierd în timp, în vreme ce neologismele care își dovedesc utilitatea se asimilează în limbă.

Un limbaj special se referă la „orice terminologie restrânsă la un grup de oameni cunoscători ai domeniului de activitate respectiv” [Iordan 1943: 488]. Majoritatea cuvintelor specifice profesiilor formează un vocabular propriu, alcătuit în special din neologisme.

Terminologia sporturilor este, în principal, de origine engleză. Explicația dată de Iorgu Iordan este aceea că „mai toate sporturile au venit din Anglia, prin urmare terminii respectivi trebuiau să vie și ei tot de acolo” [Iordan 1943: 497].

Exemple: *canyoning*, *cros*, *rugby*, *skateboard*, *snow-board*, *volei*.

Multe cuvinte și sensuri împrumutate recent nu sunt înregistrate în dicționarele românești de neologisme sau nu sunt adaptate / asimilate limbii române (*xenisme*, numite și *barbarisme*, *străinisme*), dar sunt frecvent folosite în presă, discursuri politice etc. și tind să pătrundă în varianta standard a limbii.

Prin *anglicisme/americanisme* sunt desemnate cuvinte în curs de asimilare, „împrumuturi recente din engleza britanică și americană, incomplet sau deloc adaptate (ca atare, ele se scriu și se rostesc în română într-un mod foarte apropiat sau identic cu cel din limba de origine)” [Stoichițoiu-Ichim 2001: 83], cuvinte „de la încă neintegrate până la (perfect) integrate” [Purdela Sitaru & Vasiluță 2006: 381] în limbă.

Anglo-americanisme greșit întrebuințate în limba română: *spicher*, corect *spicher* („prezentator”), cf. engl. *speaker*, pl. *spicheri*; *stand*, corect *stand*, cf. engl. *stand*, pl. *standuri*; *standard*, corect *standard*, cf. engl. *standard*, pl. *standarde*; *stat*, corect *stat* („listă, tabel, țară” sau, în sintagma, „stat de plată”), pl. *state*.

Conform normelor literare actuale, numai formele cu *s* inițial sunt acceptate ca literare, dubletele cu *ș* sunt considerate variante regionale [Sala 2006 I: 37]: *șpray*, corect *spray*, pl. *șpray-uri*; *ștart*, corect *start*; *ștoc*, corect *stoc*, cf. fr. *stock*; *ștres*, corect *stres*. În acest caz, singura variantă corectă este cea cu *s* inițial, „dubletele lor cu *ș* sunt «creații românești» greșite” [Sala 2006 I: 38].

Există și cuvinte a căror formă corectă este considerată cea cu *ș* inițial: *șpacu*, *șpagat*, *șpan*, *ștachetă*, *ștafetă*, *șstampilă*. Perechea *ștanță* = „un anumit tip de stofă”, *ștanță* = „un anumit tip de unealtă folosit la gravare”, formează paronime.

Sextil Pușcariu [1976: 371] stabilește două categorii de împrumuturi: „necesare” și „de lux”. Anglicismele „necesare” conotative (stilistice) dublează un cuvânt românesc existent în limbă, cu scopul de a dezvolta anumite nuanțe stilistice. Exemple: *happy-end*, *live*, *summit*, *weekend*. Sunt incluși în această categorie termeni din limbajul familiar precum: *full*, *OK*, *party*. Anglicismele „necesare” denotative includ termeni de specialitate fără corespondent în limba română actuală, pentru că se referă la realități recente. Exemple: *broker* = „operator, care se ocupă, în numele clienților, cu tranzacționarea” și *dealer* = „vânzător intermediar, face tranzacții în nume propriu”, echivalente cu sensul „intermediar”.

„Anglicismele «de lux» reprezintă împrumuturi inutile și, în unele cazuri, chiar dăunătoare. Ele sunt nemotivate sau posedă motivații de tip negativ, precum veleitarismul intelectual și afectarea, traduse prin snobism lingvistic, insuficiența cunoaștere a resurselor limbii materne, comoditatea sau graba” [Stoichițoiu-Ichim 2001: 94-95].

Aceste anglicisme, denumite și „cultisme” sau *franglais*, constituie manifestări de *anglomanie* [Stoichițoiu-Ichim 2001: 95].

Diana Smântână [2008] consideră că una dintre consecințele pătrunderii „masive a cuvintelor din engleză ar putea fi «subminarea» caracterului flexionar al limbii române prin creșterea numărului adjectivelor invariabile și ștergerea granițelor dintre părțile de vorbire”.

O listă a anglicismelor „de lux” conține împrumuturi din diverse domenii: economic și financiar – *advertising* = „publicitate”, *agreement* = „acord”, *marketing manager*, *nurse* = „asistentă medicală”, *part-time*, *sales manager* = „director comercial”, *showroom* = „magazin-expoziție”, *store*; comunicații – *briefing* = „conferință de presă”, *key-speaker* = „vorbitor principal”, *panel* = „secțiune a unei conferințe”; învățământ – *curriculum* (chiar dacă este un termen latin, noi l-am împrumutat din limba engleză) = „programă școlară pentru o anumită disciplină”, *item* = „întrebare, punct dintr-un test”, *master* = „studii aprofundate”, *text-book* = „manual”, *training* = „pregătire, instruire”, *vocațional* = „profesional”, *workshop* = „atelier”; artistic – *backing*, *band*, *evergreen*, *performance*, *teleplay*; politico-administrativ – *chairman*, *exit-poll*, *ștaf*; din domeniul gastronomiei – *chips*, *fast-food*, *hamburger*, *ketchup*; din domeniul vieții mondene – *bodypainting*, *casual*, *cool*, *fashion*, *glamour*, *gloss*, *grill*, *juice*, *make-up*, *must have*, *outfit*, *party*, *roll on*, *snacks*, *steak*, *t-shirt*, *toast* etc.

În ceea ce privește transcrierea cuvintelor străine, unii lingviști preferă ortografia etimologică, alții o recomandă pe cea fonetică. Întrucât nu există un

acord comun în această direcție, se întâlnesc diferite variante. Variantele se limitează la aspectul grafic: *burger / hamburgher, cyber-terrorism / ciber- infracțiuni, derby / derbi, ferryboat / feribot, golgeter / golgheter, hypermarket / hipermarket, poker / pocher, vesternizare / westernizing, whisky / whiskey*.

Adriana Stoichițoiu-Ichim [2006: 403] semnaleză prezența unor grafii „hibride” în presa actuală, prin acestea înțelegându-se grafii parțial adaptate, ce combină grafia etimologică cu cea fonetică (pronunțarea englezească). Exemplificăm prin câteva hibride mai cunoscute: *advertizer, bodigard, bodiguard și bodygardă, rakeți, stewardeză, voucere, cocteil*. „Fenomenul de reanglicizare” denumit și „adaptare inversă” sau „adaptare secundară” [Stoichițoiu-Ichim 2006: 407-408], se referă la încercarea de a reveni la grafia etimologică în cazul unor cuvinte adaptate și înregistrate în dicționarele limbii române: *clown, ferryboat, finish, hockey, iceberg, leader, meeting, scooter, ski*.

Grafiile paralele stabilesc diferențieri semantice: *scotch* = „whisky scoțian”, *scoci* = „bandă transparentă adezivă”; *site* = „pagină de internet”, *sit* (arheologic); *speaker* = „președintele Camerei Comunelor în Anglia”, „crainic de radio sau televiziune”; *training* = „instruire profesională”, *trening* = „îmbrăcăminte de sport”.

„Pseudoanglicizarea” unor cuvinte românești [Stoichițoiu-Ichim 2006: 408] se produce prin înlocuirea grafemelor românești prin corespondentele englezești: *colegiu națjonal, gashcă, mishtouri, nashpa, țzigară* etc.

Victor Axentii [2016: 296] sesizează că „dificultățile integrării fonetice și grafice generează erori de traducere: location – tradus greșit ca locație, pe când traducerea corectă este amplasament”, concluzionând că împrumuturile din limba engleză pot „îmbogăți vocabularul limbii noastre doar în cazul în care vorbitorii de română le vor utiliza corect” [Axentii 2016: 296].

Georgeta Ciobanu [Sala 2006] a examinat modul de scriere al anglicismelor din DOOM 2 și a stabilit următoarele clasificări:

1. 42,5% dintre anglicisme au păstrat atât pronunția, cât și forma grafică din engleză. Exemple: *body-building, brainstorming, chat, design, desktop, exit-poll, slash* etc.
2. 43% dintre cuvinte au păstrat forma grafică englezească, însă a fost modificată pronunția neologismelor. Exemple: *airbus, broker, dressing, fitness, homeless, icon, insert, market, poster, plotter* etc.
3. 14% dintre cuvinte au trecut la ortografia românească, neologisme ce se pronunță după cum sunt scrise.
4. 0,5% din totalul anglicismelor au fost notate ca variante ortografice oficial acceptate. Exemple: *bodyguard / bodigard, cocktail / cocteil, derby / derbi*.
5. 19% din totalul cuvintelor-titlu din DOOM 2 sunt împrumuturi monosilabice: *bit, card, clip, folk, jeep, job, kit, show, slash, soft*.
6. 73% dintre anglicisme au fost asimilate în clasa substantivelor neutre și 17% sunt considerate de genul masculin. Firește, cele 10% rămase sunt substantive feminine.

O atenție sporită se acordă modalității de formare a pluralului, în cazul substantivelor preluate din limba engleză. O primă categorie este formată din substantivele la care desinența de plural *-uri* se scrie fără cratimă. Sunt legate de corpul cuvântului formele de plural cu desinența *-uri* „la împrumuturile – chiar neadaptate sub alte aspecte – terminate în litere din alfabetul limbii române pronunțate ca în limba română”¹. Exemple: *airbaguri*, *backgrounduri*, *bestselleruri*, *bussinesuri*, *bypassuri*, *desktopuri*, *discounturi*, *drinkuri*, *fast-fooduri*, *grilluri*, *hard diskuri*, *jeepuri*, *lookuri*, *malluri*, *outputuri*, *snackuri*, *snow-boarduri*, *songuri*, *walkmenuri*, *weekenduri*. Faptul că articolul hotărât enclitic nu se leagă cu cratimă de cuvântul de bază reprezintă un pas spre integrarea neologismelor respective în sistemul limbii române.

A doua categorie cuprinde substantivele care formează pluralul cu ajutorul cratimei. Aici, printre altele, sunt incluse cuvintele care au finalul radicalului format din literele *ch / dge* și cele care au vocala *[i]* redată prin litera geminată *ee*. Exemple: *body-uri*, *bridge-uri*, *CD-ROM-uri*, *drugstore-uri*, *duty-free-uri*, *hobby-uri*, *kitsch-uri*, *mouse-uri*, *party-uri*, *puzzle-uri*, *ranch-uri*, *remake-uri*, *scotch-uri*, *self-service-uri*, *service-uri*, *show-uri*, *site-uri*, *skate-uri*, *slash-uri*, *smeșuri / smash-uri*, *speech-uri*, *story-uri*.²

Mai există o categorie de substantive care primesc desinență de plural *-i* scurt: „masculinele terminate în consoană primesc la plural desinența *-i*” [Topală 2006: 428]. De exemplu: *challengeri*, *cheeseburgeri*, *designeri*, *driveri*, *hackeri*, *hamburgeri*, *jokeri*, *rockeri*.

Au pluralul în *-e* câteva anglicisme: *bannere*, *blașere*, *boostere*, *CD-playere*, *chartere*, *computere*, *cuttere*, *driveere*, *flippere*, *markere*, *pagere*, *playere*, *plottere*, *recordere*, *schoonere*, *shakere*, *thrillere*, *tonere*, *triggere* etc.

Athu [2011] semnalează alternanța vocalică *a/e* în cazul pluralului substantivelor masculine care conțin *-man*: *businessmeni*, *congressmeni*, *gentlemenii*.

Au aceeași formă și la singular, și la plural substantivele care se termină în vocală sau semivocală, la genul masculin: *boy*, *cowboy*, *dandy*, *gay*, *hippy*, *playboy*, *penny*, dar și substantive la genul feminin: *call-girl*, *cover-girl*, *lady*, *miss*. Mai rar, masculinele terminate în consoană au formă identică de singular și plural: *homeless*. Substantivele care marchează pluralul prin desinența *-s*, ca în engleză rămân în afara sistemului românesc de flexiune: *boys*, *call-girls*.

Sunt defective de plural unele substantive cu sens de unicitate: *badminton*, *brainstorming*, *catering*, *fairplay*, *fitness*, *jogging*, *management*, *room-service*, *spleen*. Sunt defective de singular câteva substantive: *cornflakes*, *jeans*, *sticks*.

În ultima categorie sunt incluse substantivele cu plural dublu și cele care prezintă alternanțe fonetice în radical. Exemple: *boși*, *businessmeni*, *chipsuri*, *hotdogi*, *pamperși*, *sticksuri*, *supermeni*, *yesmeni*.

1 DOOM 2, p. XLII. Vezi și DOOM 2, p. XCVI. Așadar, desinența *-uri* se scrie fără cratimă dacă literele din finalul cuvântului aparțin alfabetului limbii române și sunt pronunțate ca în limba română, iar dacă finala prezintă deosebiri între pronunțare și scriere, pluralul se formează cu ajutorul cratimei.

2 Se cuvine acordată o atenție deosebită la împrumuturile din alte limbi, asimilate de limba română, care formează pluralul fără cratimă: *solouri*, *mottouri*, *tempouri*.

Limba engleză este „limba maternă a internetului” [Corbeanu 2006: 88], iar utilizatorii internetului au adaptat limbajul specializat prin formarea unor creații individuale, pornind de la verbe englezești la care se adaugă sufixe românești.

Exemple de verbe provenite din limba engleză formate cu sufixele românești *-iza*, *-ui* [*ibidem*], unele dublate de forma în *-a*. Ramona Cătălina Corbeanu le consideră „derivate de lux”, „un fel de argou al chat-arilor” [Corbeanu 2006: 89]:

<i>apple-iza</i>	<i>gag-ui</i>
<i>battle-ui</i>	<i>google-ui / googla</i>
<i>bill-ui</i>	<i>host-ui / hosta</i>
<i>blog-ui</i>	<i>html-iza</i>
<i>brand-ui</i>	<i>kăll-ui</i>
<i>brons-ui</i>	<i>link-ui / linka</i>
<i>cache-ui</i>	<i>love-ui</i>
<i>click-ui / clicka</i>	<i>messenger-ui</i>
<i>crash-ui</i>	<i>null-iza</i>
<i>cropui</i>	<i>paste-ui</i>
<i>damage-ui</i>	<i>research-ui</i>
<i>debug-ui</i>	<i>search-ui</i>
<i>disable-ui</i>	<i>share-ui</i>
<i>display-ui</i>	<i>sms-ui / smsa</i>
<i>download-ui / downloada</i>	<i>tag-ui</i>
<i>e-mail-iza / e-maili</i>	<i>trade-ui</i>
<i>emerge-ui</i>	<i>update-ui / updata</i>
<i>feedback-ui</i>	<i>upload-ui</i>
<i>flash-ui</i>	<i>wap-u</i>

Unele verbe provenite din limba engleză au fost adaptate la sistemul morfologic al limbii române, fiind încadrate în conjugarea I: *a accesa*, *a dribla*, *a focusa*, *a lista*, *a performa*, *a printa*, *a scana*.

În limba română au pătruns multe împrumuturi semantice menite să confere sensuri noi cuvintelor deja existente. În această categorie sunt exemplele următoare: *determinare* = *hotărâre*, *a aplica* = *a cere*, *a solicita un post*, *o bursă*, *cerere* = *aplicație*, *cel ce solicită* = *aplicant* [Jinga 2006: 119].

Rodica Neculce [2012: 179] atrage atenția asupra utilizării incorecte a anglicismelor în limba română, ceea ce generează „pleonasmе lexіcale intolerabile”: *bani cash*, *bord de conducere*, *conducerea managerială a unității*, *bit de mare succes*, *hobby preferat*, *mijloace mass-media*, *narațiunea unui story* și „falși prieteni”, adică „termeni străini cu formă identică sau foarte apropiată, dar cu semnificație distinctă față de corespondentele lor românești” [*ibidem*]: *a acomoda* = „a se obișnui, a se adapta” / *to accomodate* = „a asigura cuiva cazarea”, *agrement* = „plăcere, distracție” și *agreement* = „acord”, *audiență* = „întrevedere acordată unui solicitator de către o persoană care deține o funcție de răspundere” și *audience* = „public”, *a observa* = „a băga de seamă, a remarca” și *to observe* = „a respecta o lege, o tradiție”, *suport* = „ajutor, sprijin, reazem” și *support* = „sprijin financiar”.

Limba română evoluează permanent, trecând prin continue modificări lingvistice, îndeosebi la nivelul lexicului, iar influența limbii engleze contribuie la înnoirea limbii române, la modernizarea lexicului, atâta timp cât împrumuturile și neologismele sunt utilizate rațional, nu abuziv.

Concluzii

Analizând gradul de adaptare la limba română a neologismelor provenite din limba engleză, se observă o tendință ca acestea să păstreze o formă cât mai apropiată de cea din limba sursă. În domeniul vieții mondene sunt înregistrate cele mai multe dintre neologismele provenite din limba engleză, care nu sunt atestate în DOOM2.

Utilizarea anglicismelor în limba română se dovedește problematică în ceea ce privește corectitudinea, din cauza diferenței între sistemul morfologic, fonetic, ortografic al celor două limbi, ținând cont de faptul că, în limba engleză, aspectul scris al cuvintelor diferă semnificativ de pronunția acestora.

Vocabularul se află într-o transformare permanentă, „atâta vreme cât o limbă trăiește, grație oamenilor care o vorbesc, crizele sunt inevitabile și sfârșesc, dacă organismul lingvistic posedă forța de rezistență necesară, [...] printr-o îmbogățire și o perfecționare a mijloacelor ei de expresie” [Jordan 1943: 512].

BIBLIOGRAFIA

- DOOM2 2010: *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*. Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2010.
- Athu 2011: Cristina Athu, *Influența limbii engleze asupra limbii române actuale: (în limbajul economic și de afaceri)*, Editura Universitară, 2011.
- Avram 1987: Mioara Avram, *Probleme ale exprimării corecte*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1987.
- Avram 2001: Mioara Avram, *Cuvintele limbii române între corect și incorect*, Chișinău, Editura Cartier, 2001.
- Axentii 2016: Victor Axentii, „Aspecte ortografice și morfologice ale adaptării anglicismelor în limba română”, în „Annales Universitatis Apulensis. Series Philologica 1”, 2016, pp. 288-296.
- Ciobanu 2006: Georgeta Ciobanu, „Dinamica adaptării elementului englez în limba română”, în Sala, Marius, coord., *Studii de gramatică și de formare a cuvintelor. În memoria Mioarei Avram*, București, Editura Academiei Române, 2006.
- Corbeanu 2006: Ramona Cătălina Corbeanu, „Verbe „neologice” în limbajul comunicării informale mediate. Creații trecătoare”, în Sala, Marius, *Studii de gramatică și de formare a cuvintelor. În memoria Mioarei Avram*, București, Editura Academiei Române, 2006.
- Dascălu Jinga 2006: Laurenția Dascălu Jinga, „Despre folosirea neologismelor în presa vorbită”, în Sala, Marius, *Studii de gramatică și de formare a cuvintelor. În memoria Mioarei Avram*, București, Editura Academiei Române, 2006.
- Iordan 1943: Iorgu Iordan, *Limba română actuală. O gramatică a „greșelilor”*, Iași, Institutul de Arte Grafice Alexandru A. Țerek, Mîrzescu, 1943.
- Iordan & Robu 1978: Iorgu Iordan & Vladimir Robu, *Limba română contemporană*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1978.

- Neculce 2012: Rodica Neculce, „Noile tendințe de influență a limbii engleze asupra limbii române”, în *Interconexiunea paradigmelor didactice și metodologice în predarea limbilor străine*, Ediția 2-a, Chișinău, Universitatea Liberă Internațională din Moldova, 2012.
- Pitiriciu, 2008: Silvia Pitiriciu, „Genul numelor de ocupații”, în „Limba și Literatura. Repere identitare în context european”, Pitești, vol. I, 2008.
- Pruteanu 2007: George Pruteanu, „Română sau romgleză?”, în „Saitul George Pruteanu”, disponibil online: <http://georgepruteanu.ro/6atitudini/2007.09.27-limba.htm>, accesat aprilie 2021.
- Purdela Sitaru & Vasiluță, 2006: Maria Purdela Sitaru & Livia Vasiluță, „Completări românești la DEA”, în Sala, Marius, *Studii de gramatică și de formare a cuvintelor. În memoria Mioarei Avram*, București, Editura Academiei Române, 2006.
- Pușcariu 1976: Sextil Pușcariu, *Limba română. I. Privire generală*, București, Editura Minerva, 1976.
- Sala 2006 I: Marius Sala, *Aventurile unor cuvinte românești I*, ediția a II-a, București, Univers Enciclopedic, 2006.
- Sala 2006 II: Marius Sala, *Aventurile unor cuvinte românești II*, București, Univers Enciclopedic, 2006.
- Sala 2006: Marius Sala coord., *Studii de gramatică și de formare a cuvintelor. În memoria Mioarei Avram*, București, Editura Academiei Române, 2006.
- Smântână 2008: Diana Smântână, „Problema anglicismelor în limba română actuală”, în „Limba Română. Revistă de știință și cultură”, Chișinău, nr. 5-6, anul XVIII, 2008, pp. 21-23.
- Stoichițoiu-Ichim 2006: Adriana Stoichițoiu-Ichim, „Observații privind grafia anglicismelor din presa actuală”, în Sala, Marius, coord. *Studii de gramatică și de formare a cuvintelor. În memoria Mioarei Avram*, București, Editura Academiei Române, 2006.
- Stoichițoiu-Ichim 2001: Adriana Stoichițoiu-Ichim, *Vocabularul limbii române actuale. Dinamică, influențe, creativitate*, București, Editura All Educational, 2001.
- Topală 2006: Dragoș Vlad Topală, „Aspecte morfologice ale anglicismelor din limba română actuală (genul și numărul)”, în Sala, Marius, coord., *Studii de gramatică și de formare a cuvintelor. În memoria Mioarei Avram*, București, Editura Academiei Române, 2006.

